

ACC. N:R

M. 6572 : 1-11.

Landskap: Phäma Upptecknat av: Annette Jonasson
 Härad: Frosta Adress: Äävinge
 Socken: Äävinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15 Stjärnor och stjärnbilder

Ben. på stjärnbilder

Tecken och dyder om stjärnorna.

Andra himla kroppar.

Tro om stjärnorna.

Almanackans stjärnbilder.

Bestämningar av vädersdräck.

Magiska åtgärder.

Andra tecken.

Svar på H. C. 15

Skriv endast på denna sida!

11 sid.

ACC. N:R.

M. 6572 : 1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Frösö Adress: Ståpinge
 Socken: Ståpinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Almanässa ben på stjärnor, tungel hör man ju ej nu de ett endast av gamla.
 Stjärnkeppar kallade di gamla en grupp stjärnor, var flera sådana grupper
 sät i höj tyddes de som järstecken. Himlakropp var ett på himmelen.
 Men himmelsstecken tyddes mer på de hade något att betyda.
 De gamla följde noga med almanackan och tecken på himmelen.
 Järte vagnen ett av di gamle karsväjaren, björnen, stora björn, lilla björn.
 Många gamla kalla den jäte vagnen di dredde de var den som Elia kom i till
 himmelen, flyttvagnen kallades den även. Många gamla kalla stjärnorna
 och himmelen för stjärnesteppet. Di kalla även sjusstjärnan för vagnen med
 stängen. Di tala ofta om fise stjärnan, hon lyade så klart.
 Polstjärnan var särskilt vacker påstod di, den skulle ha lett di via
 önämnen, den skall ju ha särskild glans julekvällen. Den skall även
 lysa de frömmes själar uppåt. Sjusstjärnan skulle tyda på ju bönesområde
 i foder vår, samt ju skapelse dagar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 6572 : 2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amette Lomson
 Härad: Fresta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Orions bälde kallades mest av gamla tre vise männen, Jakobs stega, Israels barns vandring över döda havet. Trillingarna är ett gammalt stjärnpar, de utt. trillingarna föls allti. Sjustjärnan har av många varit densamma som karlavagnen, Sjuan, körsen med de långa skäfted. Men av di något yngre uppges sjustjärnan vara en annan stjärna som alltid lyser klart invid karlavagn. Lirdus, di gamle tale om vatthundens, den drev, den var orolig. Stefan drev sina fålar. De betyder vär han driver fort.

Morgonstjärnan, och aftonstjärnan, tror jag nästan att de är vilken stjärna som syns tydligast. Många uttal. nu kommer aftonstjärnan i lyser oss hem. Hon gick när aftonstjärnan kändes. (dog) Där syns inte mer än en stjärna, de e väl aftonstjärnan. Tröligen är Venus desamma som afton, och morgonstjärnan. På gamla talesätt lyder de så. Venus föllde me hem. Ja stod länge i titta på Venus. Hon ha sett Venus först, för hon blir allri solbränd. "Ett gammalt bruk som män hade, glöttarna e snart di var födda skulle di se månen och stjärnorna först. så blev di inte solbrända."

ACC. N:R.

M. 6572 : 3.

3

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Enligt gamla almanackan, var där skorpionen, vattumannen, vågens stjärnbild, samt våduren. Så räkna di efter ny, och nedan, de månen köpte i dessa stjärnbilder.

Men vilka stjärner de var, kan ingen reda, om egentligen allmogem här visade någon bestämt stjärna. Meteorer har jag ej hört annat namn, gamla dröddor de var järtecken. Någon stor människas stjärna, eller död.

Vintergatan. De är väl molnen som samlar sig. De är ju på höjden som den börjar synas. Ut. Här sto en sån stor vintergata i nor i jefles.

Snögata, de är ju i vintermånaderna. De är tjocka moln. Här står tjocka snyggar, här kommer väl en hel sny. Långvägga, sekka tjocka snyvägga i öster. Djurknuda, di gamle sa, de kallade var vid knut eller trettio dag, därför kallades de djurknuda. Högelsområde knuda sen börja vintern å ludas.

Di uttr. vinterarmen och sommararmen, är väl vinterkrogen, öster. Sommarkrogen väster. även rägnkrogen. Fläckerne i vintergatan. Snyttarna. bänka.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6572: 4.

4

Landskap: Länne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Sjöunge.
 Socken: Sjöunge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sjärnerna syns klart, di e tydliga, di e som di värre nära, di e så mitta.

Sjärnkläder, sjärnkvättar, sjärnblanket.

Sjärnerna e klara, tindranes, blanka, milda, matta, dunkla, stannas.

Sjärnerna blinka, tindra, glimta, far, står stilla, roa se, gnistra, fladdra.

Sjärnerna syns dunkelt, långt borta, di har gömt se, heröbed lag molnen.

Sjärnerna börja syns, bitta fram, ljusen börja i tannes,

nu känns ljusen, den ajna stjärnan känns ätte den andra.

Sjärnfall, stjärnskott, stjärnregn.

faller, rambar, drillar, stäcker, dör, där va en stjärna å fallt.

De troddes, och lever än lever, att när en stjärna faller, där dör någon.

De var dens stjärna som föll. Om ovanligt många stjärnor faller skulle

de ha något att betydla. Förre världskriget yttre många, att nu föll

väl många stjärnor, där för att många stupade i kriget. När di inde lyade klart,

sades, de e alla deras stjärnor som inde lyser, som ditt nu.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6572: 5.

Landskap: Länne Upptecknat av: Amulle Sonesson
Härad: Fresta Adress: "
Sävinge
Socken: Sävinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

5-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Troen om stjärnernas rörelser och uppkomst tyddes förs på många sätt. De både har varit, och är en tro att stjärnerna rör sig. När di står och ser på dem uttök. de ofta den stjärnan var där i jens, ou e där där. De har alltid trots att stjärnerna föll ner, de var hela stjärnan som föll. De påstods att di såg när hela stjärnan föll. Många mena att småsten skulle vara stjärner som regnat ned. De har många syranat efter när en stjärna fallit, di skulle se där den kom ned. Men di har inde funnit något.

De har di alltid trott att stjärnerna flyttar sig, även att nya kommer till. Vid var männikas födelse kom en stjärna till, skulle en stjärna falla vid vass död, fick ju nya komma till. Men den tro som di gamle mest höll vid, var att Gud skapat stjärnerna när han skapa fästet som stöd därtill tog di av, att Gud visa Abraham stjärnerna och befallde honom räkna dem. Mången tror att de stjärner som lyser natt, skulle vara deras som dött före Christi födelse. Andra tror de är de osaligas stjärner

ACC. N:R. M. 6572: 6.

Landskap: L. häne Upptecknat av: Annelle Lönsson
 Härad: Fresta Adress: Åsänge
 Socken: Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag har aldrig för egen del begrepet stjärnorna, eller begrundat dem heller, men jag har ju hört andras utsaga. Di tala ofta, särskildt för barn, att de små stjärnorna var englar som titta ner på jorden. Om en stjärna lyfte klart över en, eller över hemmet, var ofta den tron att de var en död som blickade ner. Många utt. om stjärnorna, de e desamma som di visste om stjärnorna. De e liå så omöjligt som å räkna stjärnorna. Ja kan liå så väl titta på stjärnorna ja begriber ad liå hera. Di få läsa i stjärnorna. De sto väl skrevet i stjärnorna kan ja tro. De e liå omöjligt som å sta när stjärnorna. Flun e en löckeli stjärna (har tu) De e räktit löckans stjärna. Andra utt. för ordet stjärna. Flun ha found en stjärna i pannan. Flun gaur å bär stjärnan i da. (us) I meningen hiika, Flun staur kan å stjärnar ätte. Flun brukar å stau å stjärna ätte na. De som tog tyder av stjärnorna, stua i stjärnorna, begriber himla deeken. Di följer planeternas gång. Di säger var planet har ain betydelse.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6572 : 7

Landskap: Lhåne Upptecknat av: Annabelle Larsson
 Härad: Frosta Adress: Sävinge
 Socken: Sävinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Enligt gamla almanackans stjärnbilder, stod ju om när di löpte förbi solen.
 Där togs ju tyder efter dessa. När väduren och skorpionen gick i solen, de var
 ju inte för någon lätt att se i stjärnorna, utan de endast togs efter almanackan.
 Barn som föddes i vågens stjärnbild blev tänkande, grubblande, hade ingen
 direkt lycka med sig. Ett som föddes i tvillingarne var fruktsamt.
 I fiskarnes stjärnbild, blev barnen livliga, roliga, fick vara med om mycket.
 I vädurens, blev di lugna och betänksamma, envisa, män ändå goda.
 I venus stjärnbild blev di milda och beslutssamma, samt förmåga att lösa
 tecken och tyder. Om någon var begåvad med dessa egenskaper, sade
 den e född i planeten venus. Den milda aftonstjärnan ha lytt när den
 föddes. Om någon som hade ett heftigt lynne, eller grov och robust, han
 har väl blivit till i skorpionens stjärnbild.
 Ett uttåd. som var en dro förr, att di som fick tvillingar, var själva födde
 i tvillingarnes stjärnbild. Di som fick många skulle vara födda i fiskarnes.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6572 : 8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Sonesson
 Härad: Frosta Adress: Åsänge
 Socken: Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

För i tiden hade di ju inte klockor, så allmänt, så att rätta sig mycket efter planeterna. Solen är ju en gammal tidlösare. Men di hade också stjärnorna till rättelse. Di som hade sitt arbete mycket på di sena timmarna rätta sig mycket efter stjärnorna. Någon viss stjärnes rörelse, lärde di sig den tidpunkten de var. Karlarvagnen, nu har han vänt skapfel med tornet nu e de så, och så dags. Di som hördde om mätterna brukta även följa stjärnornas gång. Di kunde säga, hela vägen vi hördde följdes den stjärnan oss, de e över oss hela vägen. Att reda ut tidfel med stjärnornas utvisande av tiden, blev inte på annat sätt än, nu har den stjärnan flyttat se så mycket från de stället, så nu e den emellan bägge dräden vid denna tiden. Snart kommer den till gaveln. När det är mulet syns ju inte så många stjärnor, därav tog di märke på vissa stjärnor som alltid syndes. Men de slog ofta fel att ställa kb. efter stjärnorna, de var rättare med solen. Di som hade kb. fel sådes ofta, du har väl rättat de efter stjärnorna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6572:9.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emmelie Sorenson
 Härad: Frösta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Väderleksmärken. Di gamle språdde mycket i väder och vind. Di betraktade vintergatan noga i september, eller i augusti. När vintergatan ljus med fasta moln var en sträng vinter med mycket snö att vänta.

Idunde där vara tjocka mörka fläckar emellan var något mildare väder att vänta där emellan. Om det under höstnätterna är rikligt med stjärnor väntar de bläst, och snar frost. Om di under vintern är rikliga och kindrande blir det kallt. Särskilt i maj är de ljusare, om nätterna då kindrar stjärnosna, och sprakar i snön. Då håller kölden och vintern i. När di har dunklere sken blir det mildare.

Nordstern brukade di gamle iaktaga. De betydde vackert.

Di tala även om sillaglim som syntes vid horisonten. De var när sillen slog upp mot stranden. Sillen lägger de, då blev de gott om ailt.

Di tala även om hornono, de var aken som syntes på himlen under höstkvällarne. Då blev de vackert den närmaste tiden.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6572:10.

10

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lönsson
 Härad: Fraata Adress: Sjöringe
 Socken: Sjöringe Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Andra väderleksveckan som di hade, var, att di gamle litte alltid om som-
 marhavälterne och hösten efter var klarnan drag här. Drag klarnan mot nord
 blev de vackert dagen efter, men drag klarnan åt söder blev de regn.
 Klarnan var ju i väster. Di tala även om rönan på himmelen. De var
 dels i öster vid soluppgången, även i väster. Om rönan var i öster betydde
 de storm, i solnedgången regn. Stor röd segäur kring månen betydde
 litet oväder, men liten segäur stort oväder. Di tala mycket om att
 himlen likna en fåramark, långvarig torke. Så tala di om att arken
 byggde, då blev de säkert regn. Moten skocho sig på något sätt.
 Di sa ju att di ljuse skyarne gav de största regnet.
 De har jag hört att nån dödde för givet att Tor äkte i Karlavagnen
 så de var han som vände den och flytta den. Stjärnorna uppfattas
 egentligen som heliga, (ämnstone är äldre). Många brukar när di ser en stjärna
 falla, knäbjupa händerna, och säga. De var en själ som gick till Gud.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. N. 6572 : 11.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Sorensen
Härad: Trosta Adress: Sjövinge
Socken: Sjövinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Magiska åtgärder. Förr skulle ju nästan allt följas av almanackans, och
planeternas gång. I ny skulle allt säas, men i nedan skulle potatisen sättas
och så i tvillingarne. Om di sattes i fiskarnes stjärnbild blev di vattriga.
I skorpionens blev di skabbiga. Lik skulle även sättas i nedan och tvillingarne.
Allt sådant, som skörden togs i jorden skulle sättas i nedan.
Väggarne skulle kalkas i ny, då satt kalken bättre på.
I kräftens stj. skulle man ej före taga något av vikt, de gick bakslänges, osv.
affärer, gifte o. d. I jungfruns stj. skulle di gifta sig, städja jungfrur,
avänja barn. De flickor som varo sedesamma och snälla sadet ofta, di e
bå gjorde i födda i jungfruns stj. De var inde. bra att räkna stjärnerna,
di räkna bort män. Många påstod, att innan förra världskriget di såg secken
på himmelen. Di såg sagor, och folk med svärd. Di påstod även di såg
schkaler falla till jorden, samt huggande yser. Di påstod även di såg bror,

Skriv endast på denna sida!